

KOBIECE OBLICZE ROLNICTWA

WWW.KSOWPLUS.PL

MARZEC 2024

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Materiał opracowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie.

Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej

„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

ROLNICZKI...

W ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci nastąpiły dynamiczne zmiany w całej polskiej gospodarce, także w produkcji żywności i rolnictwie. Trend ten znacznie się wzmocnił po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej i otrzymanemu wsparciu w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Jednocześnie ostatnie lata pokazują, że kobiety zaczynają odgrywać coraz ważniejszą rolę w tym sektorze i wcale nie jest to spowodowane zmianami prawnymi.

Wzrost liczby kobiet pracujących w rolnictwie i produkcji żywności jest zjawiskiem globalnym, a ich wkład w podnoszenie konkurencyjności czy sprostanie nowym wyzwaniom związanych ze zrównoważonym rozwojem jest nie tylko znaczący, ale także profesjonalny i innowacyjny. Kobiety w rolnictwie nie tylko podejmują się tradycyjnych rolniczych obowiązków, takich jak uprawa roślin czy hodowla zwierząt, ale także aktywnie uczestniczą w podejmowaniu decyzji strategicznych dotyczących rozwoju gospodarstwa. Wzrosła liczba kobiet, które śmiało sięgają po funkcje zarządcze i kierownicze w rolnictwie.

W dzisiejszym dynamicznym środowisku rolniczym kobiety są także inicjatorkami innowacyjnych rozwiązań. Wdrażają nowoczesne technologie, realizują inspirujące projekty, stosują zrównoważone praktyki, a także angażują się w życie lokalnej społeczności oraz rozwój agroturystyki i produkcji żywności. Ich obecność wprowadza nową jakość i perspektywę do rozwoju rolnictwa, stając się ważnym czynnikiem przekształcającym tę dziedzinę.

JAKIE SĄ?

ZAANGAŻOWANE I PROFESJONALNE

Angażują się zawodowo i osobiście w różne formy działalności na rzecz polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich. Podejmują wyzwania, wyznaczają nowe trendy i podnoszą znacząco jakość tego, co robią.

INNOWACYJNE

Wdrażają nowoczesne i innowacyjne rozwiązania, dbają o klimat i środowisko, stosują zrównoważone praktyki.

RADA KOBIET W ROLNICTWIE

Wspieraniem polskich kobiet na obszarach wiejskich zajmuje się powołana w **marcu 2021 r.** na podstawie Zarządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Rada Kobiet w Rolnictwie**, w której skład wchodzi kobiety związane ze środowiskiem rolniczym.

Do zadań Rady Kobiet w rolnictwie należy m.in:

- Analiza bieżącej sytuacji kobiet na obszarach wiejskich i identyfikowanie problemów.
- Rekomendowanie i podejmowanie inicjatyw w zakresie polepszania lub wzmacniania pozycji i roli kobiet na obszarach wiejskich oraz ich aktywizacji, a także przeciwdziałanie dyskryminacji w szczególności kobiet ze szczególnymi potrzebami (niepełnosprawnych).
- Inicjowanie i wspieranie akcji społecznych, szkoleń, debat, konferencji oraz programów i kampanii społecznych, podnoszących świadomość społeczną w zakresie praw kobiet.

W zakresie swoich kompetencji Rada rekomenduje działania mające służyć promowaniu **dobrych praktyk w rolnictwie i przetwórstwie**, m.in. w produkcji ekologicznej żywności, a także dziedzictwa i kultury wsi oraz pozytywnych aspektów życia na terenach nieurbanizowanych,

SKŁAD RADY - [OTWÓRZ](#)
POSIEDZENIA - [OTWÓRZ](#)
AKTUALNOŚCI - [OTWÓRZ](#)
POZOSTAŁE - [OTWÓRZ](#)

WIĘCEJ
O
RADZIE

POZNAJ KILKA Z NICH...

Katarzyna Maziec Innowatorka w polskim pszczelarstwie

ZAGRODA EDUKACYJNA WARMIŃSKA PSZCZOŁA

WOJ. WARMIŃSKO-
MAZURSKIE

W 2023 roku **Katarzyna Maziec** zapisuje się złotymi zgłoskami w historii polskiego pszczelarstwa, zdobywając tytuł najlepszego pszczelarza kraju jako pierwsza kobieta w historii tego konkursu. Jej pasja do pszczół i zdolność innowacyjnego rozwiązywania problemów zaowocowały zmianą w życiu osobistym oraz rozwojem prowadzonego wspólnie z mężem gospodarstwa. Historia zaczęła się od zakupu łąki w malowniczej wsi Purda w 2009 roku. W tych historycznych i lokalnych korzeniach, sięgających XIV wieku, kiedy to bartnicy, prekursorzy dzisiejszych pszczelarzy, zakładali tę wieś, Katarzyna odkryła swoje powołanie – pszczelarstwo. Pszczoły stały się nie tylko jej pasją, ale także fundamentem życia na wsi.

Obecnie Katarzyna zarządza 350 ulami w swojej pasiece, zajmując się nie tylko hodowlą pszczół, lecz również wykorzystując produkty ich pracy. Stały się one podstawą do budowania kolejnych usług i produktów, które pozwalają dywersyfikować dochody gospodarstwa, a jednocześnie podkreślają lokalność i historię tego miejsca. Rozwój gospodarstwa i jego oferty był możliwy dzięki wsparciu otrzymanemu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Małżeństwo, pozyskało środki na budowę domku turystycznego, umożliwiając świadczenie usług agroturystycznych. Gospodarstwo dołączyło do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych, gdzie pod wspólną marką przeprowadzane są ekologiczno - pszczelarskie warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Gospodarstwo dołączyło do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych, oferując

wizyty studyjne i warsztaty dla pszczelarzy oraz rolników. Pszczelarka jest również aktywnym propagatorem marki WARMIA.

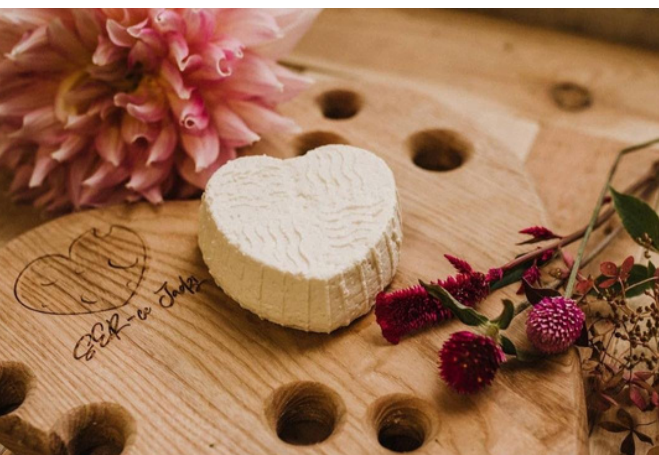
Od początku swojej działalności, Katarzynie przyświecała wizja stworzenia przestrzeni samowystarczalnej, oszczędnej i ekologicznej. Wszystkie budynki, wyposażenie i infrastruktura gospodarstwa spełniają standardy energooszczędności. Gospodarstwo wyposażone jest w pompę ciepła, panele fotowoltaiczne, panele solarne, a także dwie biologiczne oczyszczalnie ścieków, z których jedna obsługuje dom, a druga - domki turystyczne. Gospodarstwo korzysta z własnej studni głębinowej oraz stacji uzdatniania wody. To sprawia, że gospodarstwo jest niemal całkowicie niezależne i działa praktycznie w całości w duchu zrównoważenia środowiskowego oraz znacząco ogranicza swój wpływ na zmiany klimatyczne.

Katarzyna Maziec może poszczycić się imponującym pasmem sukcesów, takich jak uznanie warmińskiej pasieki za najlepszą w kategorii gospodarstwo towarowe w Polsce. Otrzymała także Laur Agrobiznesu w kategorii Gospodarstwo Specjalistyczne, wyróżnienie w konkursie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich "Przyjazna Wieś", drugie miejsce w kategorii rodzinnej w ogólnopolskim konkursie "Sposób na Sukces", a także wiele innych prestiżowych nagród. Jej działalność to nie tylko wzór dla pszczelarzy, ale również inspiracja dla wszystkich tych, którzy pragną łączyć tradycję z nowoczesnością, osiągając sukces w harmonii z naturą.

AGATA KRÓLICZAK Wyjątkowe SER-ce Jadzi

W malowniczej wsi Dobieżyn, położonej 30 km na zachód od Poznania, kryje się jedno z najbardziej urokliwych, a zarazem przedsiębiorczych, rodzinnych gospodarstw. Od 2020 r. **Agata Króliczak** wraz z mężem i rodzicami w ramach rolniczego handlu detalicznego zajmują się rzemieślniczą produkcją serów z mleka pozyskiwanego od krów hodowanych w ich gospodarstwie. Historia Agaty, to nie tylko przetwarzanie świeżego mleka krowiego, ale także odwaga do zmiany, rodząca się pasja i rozwój tradycji w nowoczesny sposób, dostosowany do zmieniającego się rynku i konsumentów.

Historia ta, sięga samych korzeni, kiedy to mama Agaty, dzięki przekazanej od babci Heleny tradycyjnej recepturze, rozpoczęła przygodę z rodzinnym ważeniem twarogu. Latami, dzięki poczcie pantoflowej i na lokalnych targowiskach, pozyskiwała odbiorców coraz bardziej przywiązanych dla pysznego, delikatnego i świeżutkiego twarogu prosto od rolnika.

Przełom nastąpił w roku 2019, kiedy Agata Króliczak postanowiła dołączyć do rodziców w ich rolniczym przedsięwzięciu. Pandemia, która ograniczyła ruch na rynku bezpośrednim, stała się impulsem do działania i szukania alternatywnych rozwiązań. Narodził się pomysł na **SER-ce Jadzi** i kontynuację tradycji wytwarzania serów twarogowych. Pierwsze twarogi, łączące tradycyjną recepturę i nowoczesną dbałość o jakość, wzbudziły ogromne zainteresowanie w lokalnych grupach sprzedażowych działających w internecie. To dało jej motywację do dalszego działania. Agata postanowiła zgłębiać tajniki serowarstwa, uczestnicząc w warsztatach i szkoleniach. Obecnie rolniczka jest członkiem Stowarzyszenia Serowarów Farmerskich i Zagrodowych. Zwiększanie wiedzy i podnoszenie

kompetencji sprawia, że oferta produktowa gospodarstwa stale się poszerza w odpowiedzi na gusta konsumentów. Jednocześnie Agata nieustająco pracuje nad jakością produkcji na każdym jej etapie. Rolniczka otworzyła stacjonarny sklepik przy gospodarstwie, umożliwiając klientom bezpośredni dostęp do jej wyjątkowych produktów. Dzięki wsparciu otrzymanemu w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Agata jest w trakcie zakupu auta z chłodzią, niezbędnego do przewozu serów i utrzymania ciągu chłodniczego podczas transportu.

Oferta SER-ca Jadzi to nie tylko świeże sery, które zdobyły pierwsze miejsce w konkursie podczas Wielkiego Serowania we Wrocławiu. Wyróżnia się również ser podpuszczkowy o oryginalnej nazwie "Kąsek Dobieżyński" oraz ser wędzony, który zdobył tytuł "Najlepszy smak powiatu poznańskiego".

Aktywność Agaty nie ogranicza się tylko do produkcji. W mediach społecznościowych na Facebooku i Instagramie, dzieli się opowieściami o codziennym życiu na wsi oraz pracą związaną z produkcją serów. Jej poczynania śledzi grono ponad 7,5 tys. obserwujących. Sery SER-ca Jadzi można nabyć na lokalnych targowiskach, w miejscowościach takich jak Stęszew, Grodzisk Wielkopolski, Buk, Dopiewo, Nowy Tomysł, a także na Rynku Łazarskim w Poznaniu.

Historia i działania Agaty Króliczak to nie tylko opowieść o serach, ale również o odwadze podejmowania wyzwań i rozwijaniu tradycji w nowoczesny sposób. SER-ce Jadzi to marka, ale i przekaz miłości do natury, pracy na wsi i wyjątkowego smaku.

**SER-CE
JADZI**

WOJ.
WIELKOPOLSKIE

DARIA LATAŁA

Dynia znaczy moc

Daria Latała to kobieta z pasją, związana z polską wsią od najwcześniejszych lat swojego życia. Jej historia to nie tylko opowieść o pracy w polu, ale również o przeobrażeniu pasji w sposób na siebie i życie. Dziś Daria Latała łączy zarabianie na życie z dbałością o naturę i środowisko przyrodnicze oraz wspieranie lokalnych twórców i drobnych przedsiębiorców.

Daria pochodzi z rodziny o korzeniach rolniczych. Przekazywanie ziemi z pokolenia na pokolenie było dla niej tradycją rodzinną. Jej rodzice prowadzili prężne gospodarstwo, angażując ją w prace polowe od najmłodszych lat.

Prace polowe to przede wszystkim ciężkie warunki fizyczne i pogodowe, niepewność wielkości zbiorów, troska o sprzedaż zebranych plonów, wynagrodzenie - to spowodowało, że chciała inaczej żyć i zawodowo obrała naukową ścieżkę rozwoju. Szybko przekonała się jednak, że tęskni za życiem na wsi, blisko natury, gdzie czuje się dobrze i spokojnie. Praca z wykorzystaniem kodeksów i paragrafów nie przynosiła jej satysfakcji. Wracając z miasta, lubiła spędzać czas na polu, pracując. Jednocześnie sprzedawała już produkty ze swojej małej uprawy prowadzonej przy pomocy mamy, na Targu Pietruskowym w Krakowie i nawiązywała kontakty z klientami indywidualnymi, szefami kuchni, restauratorami.

Do tego stopnia zafascynował ją charakter tej formy pracy, a przede wszystkim sprzedaży produktów, jakże inny od dotychczas prowadzonego przez rodziców modelu sprzedaży hurtowej, że postanowiła rozwijać się w tym kierunku. Równolegle przy gospodarstwie zaczęła otwierać sezonowo sklepik z dyniami początkowo kilkoma, a w kolejnych latach kilkadziesiątoma, aż do ponad setki odmian dyń.

Gospodarstwo to przykład dbałości o bioróżnorodność. Wiodącą uprawą są dynie, ale w ofercie pojawiają się nowości, których do niedawna nie było na polskim rynku. Są to musztardowce, pak choi, fasolnik chiński, okra, kwiaty cukinii. Daria wraca też chętnie do korzeni i odtwarza stare, zapomniane gatunki warzyw jak głąbik krakowski, pasternak, brukiew, scorzoner. Zbiera także chwasty jadalne i dzikorosnące zioła.

Rolniczka zajmuje się nie tylko uprawą, ale także dba o klimat i środowisko. Jej zaangażowanie obejmuje zapewnienie siedliska dla dzikiego ptactwa i zwierząt, pozyskiwanie dzikorosnących roślin, a także wsparcie dla zapylaczy. Wprowadza zmiany w swoim gospodarstwie, rezygnując z kilkuhektarowych upraw pod osłonami.

Stara się również edukować w zakresie higieny psychicznej i fizycznej rolników, rzemieślników, grup, które dotyka depresja, pracołizm, brak dostępu do odpoczynku. Wspiera lokalnych twórców, drobnych producentów i rękodzielników. Inspiruje innych do podejścia zero waste oraz zdrowego odżywiania. Swoimi wskazówkami i przemyśleniami w tych tematach dzieli się z innymi w mediach społecznościowych.

Daria Latała to nie tylko rolniczka, ale także pasjonatka, która odnalazła swoje miejsce w świecie, łącząc pracę na roli z edukacją, ochroną środowiska i wsparciem lokalnych inicjatyw. Jej historia to inspiracja dla tych, którzy szukają równowagi pomiędzy tradycją a nowoczesnością, pomiędzy pracą a pasją, oraz dla tych, którzy pragną żyć zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

jeDynie

WOJ.
MAŁOPOLSKIE

Elżbieta, Aleksandra, Marta Buła

Sadownicza pasja od pokoleń

GOSPODARSTWO OGRODNICZE SZCZEPANÓWKA ELŻBIETA BUŁA

WOJ. LUBELSKIE

W gospodarstwie Szczepanówka w Kolonii Świdnik Mały na Lubelszczyźnie od ponad stu lat rosną jabłonie, a na nich kilkanaście odmian jabłek. Obecnie gospodarstwo prowadzi piąte pokolenie jego założyciela, Szczepana. **Marta, Ola i ich mama Elżbieta Buła** prowadzą uprawy sadownicze, pasiekę pszczoły miodnej oraz przetwórnę owoców i warzyw - tłoczą zdrowe soki, robią przetwory i tradycyjny cydr.

Rok 2010 był przełomowy w rozwoju działalności. Wtedy to Elżbieta Buła postanowiła podjąć nowe wyzwania i zająć się przetwórstwem owoców i warzyw, inspirując się wysokiej jakości surowcami dostępnymi w ich własnym gospodarstwie. Tak został uruchomiony Zakład Przetwórczy - Tłocznia Naturalnie Mętnych Soków i Cydrownia. Dziś, gospodarstwo oferuje blisko 200 różnych produktów, w tym tłoczone soki owocowe, octy, syropy owocowe i ziołowe, kiszonki, dżemy, powidła, konfitury, miody tradycyjne i rzemieślniczy cydr.

Produkty ze Szczepanówki są naturalne i produkowane tradycyjnymi metodami. Posiadają wyjątkowy i prawdziwy smak, który przywołuje beztrudne lata dzieciństwa.

Celami dla działalności Elżbiety, Oli i Marty są nie tylko produkowanie wysokiej jakości produktów, ale także propagowanie zdrowego odżywiania oraz życia w zgodzie z naturą.

Rolniczki posiadają trwałe nasadzenia deserowych odmian jabłoni, grusz, czereśni, wiśni. Prowadzą uprawę tunelową malin deserowych. Ich uprawy posiadają certyfikat Integrowanej Produkcji. Prowadzą również w sposób zrównoważony uprawy warzyw i ziół. W gospodarstwie prowadzone są działania

zmierzące do zwiększenia populacji owadów zapylających. Na jego terenie znajduje się pasieka pszczoły miodnej oraz murarki ogrodowej. W sadach zostały wprowadzone domki dla trzmieli oraz budki lęgowe dla sikerek, utworzono również miejsca lęgowe dla ptaków drapieżnych. Prowadzone są działania zmierzające do odbudowy bioróżnorodności. W gospodarstwie znajdują się tereny pożytkowe dla owadów zapylających (łąki kwietne z facelią, gryką, ogórecznikiem lekarskim, koniczyną i nostrykiem). Gospodarstwo korzysta również z odnawialnych źródeł energii takich jak panele fotowoltaiczne.

Kobiety realizują się także poprzez zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży w zakresie ochrony środowiska, pszczelarstwa, rolnictwa i szeroko pojętych działań proekologicznych w rolnictwie.

Długa lista osiągnięć i nagród potwierdza wysoką jakość produktów i zaangażowanie rolniczek Szczepanówki w rozwój zrównoważonego rolnictwa. Certyfikaty, wyróżnienia, medale i podziękowania świadczą o ich profesjonalizmie oraz zauważalnym wpływie na lokalną społeczność i środowisko. Elżbieta Buła jest również doceniana w kategoriach innowacyjności i bezpieczeństwa w rolnictwie.

Gospodarstwo Szczepanówka to nie tylko miejsce produkcji, ale przede wszystkim realizacja pasji, kultywowania tradycji i zasad zrównoważonego rozwoju. Dziedzictwo, które Elżbieta, Ola i Marta Buła kontynuują, inspirowane lokalną społecznością do doceniania naturalnych smaków oraz troski o środowisko.

Lidia Moroń-Morawska

Innowacyjne pomysły dla poprawy konkurencyjności

EKOMIODY I PASIEKA MORAWSKICH

WOJ. MAŁOPOLSKIE

W świecie rolnictwa, gdzie tradycja spleta się z nowoczesnością, **Lidia Moroń-Morawska** wyróżnia się jako niezwykła osoba. Jest nie tylko pasjonatką pszczelarstwa, ale również jedną z innowatorek wprowadzającą nowe pomysły do tego sektora, które pozwalają podnosić konkurencyjność nie tylko jej gospodarstwa, ale też budować lokalną markę wraz z innymi rolnikami.

Rozpoczynając swoją przygodę z rolnictwem od pasji pszczelarstwa, Lidia Moroń-Morawska nie przewidywała, że ta przygoda szybko przekształci się w sposób życia zawodowego i osobistego. W 2008 roku, studiując jednocześnie dwa kierunki, zaczęła towarzyszyć swojemu mężowi w prowadzeniu pszczelich pasiek. To doświadczenie otworzyło rolnicze oczy na potencjał pszczół i pszczelich produktów w zdrowym stylu życia.

W 2015 roku postanowiła założyć pierwszą ekologiczną pasiekę w Małopolsce, skupiając swoją działalność na hodowli pszczół i produkcji miodu w sposób zrównoważony i przyjazny dla środowiska. W Polsce, gdzie zarejestrowanych jest ponad 80 tysięcy pasiek, a tylko 18 z nich to pasieki ekologiczne, jedna prowadzona jest wyłącznie przez kobietę – Lidia stanowi inspirujący przykład kobiecej wytrwałości w dążeniu do rozwoju w rolnictwie.

Jako autorka „Wielkiej encyklopedii pszczelarstwa”, którą napisała wraz z mężem, Lidia aktywnie uczestniczy w życiu społeczności pszczelarskiej. Wspólnie prowadzą warsztaty, wykłady i konferencje, dzieląc się swoją wiedzą nie tylko w kraju, ale również na poziomie międzynarodowym, uczestnicząc w spotkaniach m.in. Europejskiej Sieci WPR.

Innowacyjne podejście do prowadzenia pasieki

sprawiło, że Lidia jest doskonałym przykładem aktywnej rolniczki nie tylko uczestniczącej w grupach operacyjnych (GO), ale będącej ich inicjatorką. Jest założycielką i liderką GO „Małopolska Grupa Producentów Żywności”, która skupia 10 rolników, 2 przedsiębiorców, właściciela lasu oraz jednostkę naukową. Efektem ich wspólnej pracy będzie innowacyjny produkt - miód o podwyższonej lepkości. Dodatkowo jest aktywną członkinią GO „Małopolska Grupa Rozwoju i Innowacji w Rolnictwie”, Lidia Moroń-Morawska przyczynia się do wzrostu konkurencyjności krótkich łańcuchów dostaw żywności i tworzenia rynku lokalnego w południowej Małopolsce.

Za wyjątkowe zaangażowanie i innowacyjne podejście do rozwoju rolnictwa rolniczka zdobyła wiele nagród, w tym tytuł najlepszej Rolniczki w konkursie „Kobieta dla Polskiej Wsi” w 2023 roku oraz 3 miejsce w konkursie „Kobieta Innowacyjna a Przedsiębiorczość na Obszarach Wiejskich”. Jej produkty regularnie zdobywają uznanie na różnych festiwalach, a pasieka Państwa Morawskich znalazła się nawet w prestiżowym przewodniku kulinarnym „Gault&Millau Polska”. W 2023 r. dostała się do finałowej 10 najbardziej innowacyjnych pomysłów w branży rolno-spożywczej w konkursie Empowering Women in Agrifood.

Lidia Moroń-Morawska to nie tylko pszczelarka, ale także liderka innowacji i społeczności lokalnej. Jej dotychczasowa działalność to dowód, że z determinacją, pasją i innowacyjnym podejściem, można odnieść sukces w rolnictwie.

MARIA ZDEBSKA

Naturalny sukces z innowacjami w tle

PIEROŻKI BABCY WŁADZI

„MAGI” S.C.

WOJ.
MAŁOPOLSKIE

■ **Maria Zdebska**, właścicielka firmy "MAGI" s.c. oraz współtwórczyni pięciu grup operacyjnych, to nie tylko przedsiębiorczyni sukcesu, ale także pasjonatka innowacji rolniczych.

Maria Zdebska wraz z koleżanką założyła firmę "MAGI" w malowniczej wsi Trzciana koto Bochni w 2013 roku. Początki były trudne – niewielki zakład produkcyjny, brak gotówki na start, ale determinacja i miłość do tradycyjnych receptur pierogowych wytwarzanych ręcznie z lokalnych produktów sprawiły, że jej "Pierozki Babci Władzi" zyskały uznanie na Krakowskim Festiwalu Pierogów i Małopolskim Festiwalu Smaku.

Maria jest przykładem jak można wykorzystać lokalne walory i przekształcić swoją pasję kulinarną tradycję w udany biznes. Zdobyła nie tylko nagrody i wzmocniła rynkową pozycję swojej firmy, ale także stworzyła miejsca pracy dla lokalnych mieszkanki, umożliwiając im rozwój osobisty i godzenie roli matki z obowiązkami zawodowymi.

Prowadząc działalność od samego początku korzystała ze wsparcia środków europejskich na jej rozwój. Dzięki staraniom Marii, pierozki Babci Władzi zdobyły liczne nagrody, a firma stała się wiodącym producentem tradycyjnych wyrobów garmażeryjnych wytwarzanych z lokalnych produktów. W 2019 roku, dzięki projektowi realizowanemu we współpracy i przy wsparciu finansowemu, otrzymanemu z LGD "Dolina Raby" na rozwój lokalnej strategii rozwoju, powstał nowy, nowoczesny zakład produkcyjny.

Maria Zdebska angażuje się także w szereg innowacyjnych projektów rozwojowych. Współpracując z EIP-AGRI uczestniczy w seminariach i wydarzeniach na skalę europejską,

zdobywając wiedzę i inspiracje. W ramach działania M16 "Współpraca" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 realizuje projekty rozwijające krótkie łańcuchy dostaw żywności z innowacyjnymi rozwiązaniami w obszarach produktowych, logistyki i dostaw. Maria została również uhonorowana wieloma nagrodami, takimi jak nagroda Starostwa Powiatowego w Bochni, czy tytuł "Kobiety Przedsiębiorczej na Terenach Wiejskich".

Troska o ochronę środowiska i klimatu jest dla Marii bardzo ważna. Wie, że prowadzenie działalności wiąże się z wyzwaniem dla środowiska naturalnego, dlatego od samego początku stara się podejmować konkretne kroki mające na celu zminimalizowanie negatywnego wpływu działalności na planetę. Jednym z głównych priorytetów jest zrównoważone pozyskiwanie surowców. Współpracuje z lokalnymi dostawcami, promując produkcję ekologiczną i ograniczając emisję gazów cieplarnianych związaną z transportem. Poszukuje możliwości optymalizacji procesów produkcyjnych, aby zmniejszyć ślad węglowy swoich produktów. Inwestuje w energooszczędne urządzenia oraz korzysta z odnawialnych źródeł energii.

Jako kobieta przedsiębiorcza, Maria Zdebska wyznacza nowe standardy. Osiąga sukcesy biznesowe oraz działa na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej. Jej innowacyjność, zaangażowanie społeczne i determinacja stanowią inspirację dla innych przedsiębiorców na terenach wiejskich.

KOBIETY ZMIENIAJĄCE POLSKIE ROLNICTWO

Zapoznaj się z pierwszym wydaniem (2022) broszury wydanej w ramach SIR na temat kobiet, które osiągają sukcesy w prowadzeniu gospodarstw rolnych, rozwijają autorskie biznesy związane z rolnictwem i wsią, a także kobiet, które z pasją tworzą niepowtarzalne produkty tradycyjne i lokalne. Realizują swoje aspiracje, cele zawodowe i edukacyjne, a przy tym wpływają na rozwój rolnictwa oraz aktywizują i integrują mieszkańców wsi.

[Pobierz broszurę](#)

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ KOBIETY

Agroleśnictwo w Dolinie Zielawy

Pstrąg Ojcowski

Anielskie Ogrody

ROLNICZKI-LIDERKI INNOWACJI

**Królestwo kiszzonek
Emilii Sznajder**
woj. dolnośląskie

**Agnieszka Wierzbicka-Baxter
ze śliwkowej doliny**
woj. świętokrzyskie

**Janina Rzepka - kobieta na
bacówce**
woj. małopolskie

**Elżbieta Cipora i winnica na
kawałku ziemi**
woj. lubuskie

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Warszawie
tel.: +48 22 27 42 327
e-mail: warszawa@cdr.gov.pl

www.ksowplus.pl

Warszawa, 2024 r.

Opracowanie, skład i redakcja: Iwona Ryc, i.ryc@cdr.gov.pl

Źródło zdjęć: Katarzyna Maziec, Lidia Moroń-Morawska, Agata Kóliczak, Daria Latała, Marta Buła, Aleksandra Buła, Elżbieta Buła, Lidia Moroń-Morawska, Maria Zdebska, www.pexels.com, Canva